

deren straks weten, wat de eisch des Verbonds voor hen inhoudt. Hoe zullen deze kinderen immers als trouwe bondelingen leven, wanneer zij de eischen des Verbonds niet heel concreet hebben leeren verstaan op alle terreinen van het leven? Juist in dat opzicht wenschen wij naast het „Daar staat geschreven” en tevens in verband daarmee te handhaven het „Daar is geschied” tegenover het steeds verder opdringend Barthianisme. Het christelijk onderwijs moet de leerlingen de beteekenis van de Wet des Heeren voor den tijd waarin zij leven doen verstaan. Daarom is het onverklaarbaar, hoe men aan een christelijke school handhaaft een leerjaar, die zijn lidmaatschap van de Partij van den Arbeid aldus verdedigt: „Ik zie mijn werkzaamheid in die partij niet als evangelisatie; de sociale en economische belangen van het volk worden in deze partij het best gediend”.

En aan den anderen kant vervult het ons met pijnlijke verbazing, als we hooren, dat de grondslag van de A.R. Studieclubs alleen zal zijn het Beginselprogramma van de A.R.-partij. Ook aan deze clubs, studieleclubs nog wel, wil men dus onthouden wat voortgaand onderzoek van de Heilige Schrift vooral in verband met de voortgaande rijping van de wereld voor den Laatste Dag, ons kan leeren teneinde in volkomen onderwerping aan den wil des Heeren in alles dienstbaar te zijn aan de komst van Zijn Rijk. Zooals bovengenoemde Leeraar nadrukkelijk de terreinen van het sociale en economische leven niet onderwerpen acht aan het Woord Gods, en daarom voor het onderwijs aan onze kinderen niet aanvaardbaar is, zoo zou ook een dergelijke praktijk voor ons christelijk schoolwezen niet te dulden zijn. En wat de studieclubs betreft, we vragen ons af, wat dan eigenlijk het doel van hun studie zal zijn. Zal hun grondslag misschien „op het peil” van den tijd gebracht worden, doordat het Centraal-Comité, wanneer het den tijd daarvoor gekomen acht, de noodige wijzigingen in het Program aanbrengt? Niet dus slechts een te beperkte, immers een op een bepaalden datum voorloopig vastgelegde, maar ook een onvaste grondslag voor beginselstudie. Wij hopen, dat onze jonge menschen daarvoor een open oog hebben.

Volgt nu uit de bovengestelde overwegingen, dat de voorkeur gegeven moet worden aan zulk een volgorde der in de eerste conclusie genoemde „relaties”, dat de kerk vóór het gezin wordt geplaatst? Wij gelooven het niet.

Overweging van een en ander brengt ons steeds meer tot de overtuiging, dat er geen directe relatie bestaat tusschen de kerk en de school. Het is ons bekend, dat Art. 41 van onze Kerkenordening voorschrijft, dat „de praeses onder anderen een legelijk (n.l. op een classieale vergadering) zal afvragen, of de armen en scholen bezorgd worden”. Maar het is ons niet bekend, wat in dit geval door de afzonderlijke kerken hierop wordt geantwoord.

Is dit misschien ook geleidelijk een doode letter geworden? In elk geval heeft de Raad van de Geref. Kerk van Groningen deze aangelegenheid in studie genomen.

Wij gronden onze overtuiging op deze overweging, dat de kerk van de ouders eischt en verkrijgt de belofte, dat zij hun kinderen zullen onderwijzen en doen onderwijzen in de voorzeide leer. Daarmede heeft de kerk de garantie, dat het zaad des Verbonds zal worden onderwezen in de wegen des Heeren, wanneer slechts de kerk de tucht over haar leden naar den eisch Gods houdt. En wij zijn er ook van verzekerd, dat wanneer bedoelde conferentie op deze wijze de zaak aan de orde had gesteld, zij nog beter haar doel zou hebben bereikt. Want nu deze bijeenkomst is uitgeschreven door de Unie „Een school met den bijbel”, nu kunnen we verwachten, dat men ook het oog heeft gehad op hetgeen in een door deze Unie uitgegeven brochure eenigen tijd geleden door dr G. P. van Ilterson e.a. is ingebracht tegen den z.g.n. Hervormden Raad voor Kerk en School. Deze heeren voerden tegen dezen Raad onder meer aan, terwijl volgens hen van elken anderen Raad der Ned. Herv. Kerk hetzelfde kan worden gezegd: „de Herv. Raad is van boven-af gekozen. Of de gemeente in de gekozenen haar vertrouwen stelt, blijft bij dit systeem de vraag. In elk geval heeft zij op hun verkiezing geen enkelen invloed geoefend en kan zij ook, bij gebrek aan een rooster van aftreding, nimmer van haar wenschen naar vernieuwing van personen blijk geven” (De handschoen opgenomen, p. 14). En: „Wel zijn wij er van overtuigd, dat ook in de oplevende Ned. Herv. Kerk alle ruimte zal moeten blijven voor een actieve gemeente. In een levende gemeente van Christus kan niet alles ambt zijn: tenzij wij in episcopalisme zouden willen vervallen, heeft de nieuwe Kerk zich ernstig te bezinnen op de taak der gemeentelieden, die er toch werkelijk niet alleen zijn om boodschappen aan te hooren, verklaringen te lezen en ambtelijk van boven-af geregeerd te worden”. Ziet, wanneer men in deze richting had willen werken ook op deze conferentie, dan had men moeten beginnen met vast te stellen, dat de kerk alleen door middel van haar leden in relatie staat met de school, en dat de kerk niet anders heeft te doen dan te waken, dat de door de ouders gegeven belofte ook getrouw wordt nageleefd. Dan had men meteen een betrouwbare basis gekregen voor de conclusies betreffende gezin en school.

Deze luiden als volgt:

2. In verband met de ontwikkeling der cultuur

blijkt steeds meer de noodzakelijkheid, dat de school als gespecialiseerd instituut de oorspronkelijke onderwijsstaak van het gezin gaat vervullen.

3. Daarom dient de blijvende belangrijke invloed van het gezin (de ouders) in en op de school in normale gevallen verzekerd te zijn, hetzij doordat deze uitgaat van een door ouders gestichte vereniging, hetzij doordat deze in het bestuur der school zijn vertegenwoordigd.
4. Het contact tusschen gezin en school moet wederzijds met alle daartoe dienstege middelen zoo sterk mogelijk worden bevorderd.

Met dankbaarheid constateeren we, dat de groote plaats, die in deze conclusies wordt toegewezen aan de ouders o.l. ruime waarborgen biedt voor een volkomen vrije ontwikkeling in den door ons boven omschreven zin. Als men enerzijds de mogelijkheid stelt, dat de school uitgaat van een door ouders gestichte vereniging, dan is daarmee de weg gebaad voor een onderwijs volkomen in overeenstemming met de door de ouders gedane belofte, en dus met den door God gestelden en mitsdien door de kerk te stellen eisch.

Dat hiernaast nog een andere mogelijkheid wordt gesteld, hangt wel samen met de nog te bespreken conclusie 6.

Ook de vierde conclusie over het bevorderen van het contact tusschen gezin en school is ons uit het hart gegrepen. We gelooven n.l., dat de hoofdoorzaak van de talloze moeilijkheden, die deze tijd ons te zien geeft met name op het gebied van de principiële afwijking inzake het onderwijs, te vinden is in de verslapping van de belangstelling der ouders in het onderwijs van hun kinderen. Deze werkt n.l. verderfelijk in tweeërlei opzicht: Thuis wordt niet de goede grondslag gelegd, die onmisbaar is voor vruchtbaar onderwijs op school; en de school laat men maar heel rustig haar eigen gang gaan, zoodat van een samen zoeken naar de juiste zinswijze ook op de vragen van dezen tijd geen sprake is. Na is het een overbekend iets, dat het woord van den meester vrijwel onaantastbaar gezegd heeft voor een kind.

Juist daarom is het ook van zoo onschatbaar belang, dat de ouders weten, wat deze de kinderen doet zien van de groote werken Gods en van de eischen des Heeren. Moet het eigenlijk niet zoo zijn, dat ook Uw kleine kind U kan vertellen, hoe ook zijn meester spreekt over God en Zijn heerlijk dienste precies als U? Maar dan zal het ook noodig zijn, dat Uw kind weet, hoe U daarover spreekt. Dan zult U van de stuntelige weergave van Uw kind nog veel kunnen leeren, hoe men ook tot kinderen kan spreken van de wondere daden Gods zóó dat het kind de genade Gods leert verstaan. Immers een onderwijzer heeft in dat opzicht veel vóór de ouders. Maar dan zult U ook kunnen beoordeelen, of U waarlijk Uw belofte gestand doet ten aanzien van het onderwijzen van Uw kinderen. Ouders, let op Uw zaak! Verlicht de zware taak van leeraren en onderwijzers door Uw kinderen zelf een inzicht te geven in de vragen van den tijd. Daarmede wekt U de belangstelling van de kinderen voor het onderwijs, dat zij ontvangen, of althans behooren te ontvangen. Zoodoende „dwingt” U ook de onderwijzers — hieronder alle onderwijzend personeel te verstaan — zich te verdiepen in de beteekenis van het Woord Gods voor dezen tijd. En als het goed is, zal dit een vreugde voor de onderwijzers zijn. In elk geval ligt het behoud van U! Want het gevaar is niet denkbeeldig, dat het groote bezit, dat wij hebben geerfd, stilzwijgend verloren gaat, omdat we het niet verworven hebben om het te bezitten. Men leze hierover en over heel de betrekking van „Gezin en School”, hetgeen onder dien titel geschreven werd door dr R. J. Dam in „Gij en Uw Huis”, verschenen in De Reformatie-Serie in 1941.

Ook ten aanzien van de formulering van conclusie 2 citeren we met instemming, wat dr Dam schreef op pag. 125:

„Toch gaat men o.l. te ver, als men de school een surrogat noemt. De naam zou min of meer juist zijn, zoo het onderwijzen eigenlijk door de ouders zelf, in eigen huis, behoorde te geschieden. Dit nu is, gezien de onmogelijkheid dien eisch algemeen te stellen, moeilijk vol te houden. Wel is het waar, dat de school onderwijst en opvoedt in naam en in opdracht der ouders, zonder dat de verantwoordelijkheid van dezen voor den geest waarin wordt opgevoed en onderwezen is opgeheven”.

Thans komen we aan de conclusies betreffende Kerk en school:

5. Overeenkomstig haar opdracht heeft de Kerk een roeping ten opzichte van de school, wijl haar de verkondiging van het Woord Gods en het toezicht op leer en leven harer leden zijn toebetrouwd. Hieruit vloeit voort, dat de Kerk heeft toe te zien, dat het onderwijs beantwoordt aan den norm van het Woord Gods overeenkomstig haar belijdenis.
6. Het kan taak der kerkeraden zijn eigener beweging de schoolstichting ter hand te nemen, indien de kerkleden te kort schieten of er niet toe in staat zijn, dan wel andere bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven.

We stelden reeds de vraag, waarom toch Kerk met een hoofdletter werd geschreven. En we wijzen opnieuw er op, dat wij bij de bespreking van de conclusies niet aanwezig zijn geweest. Maar toch willen we in dit verband er op attenderen, dat in de door ons zoo juist met instemming aangehaalde brochure van Ilterson e.a. „De handschoen opgenomen”, waarin zoo krachtig gepleit werd voor de activiteit der gemeentelieden, desondanks het volgende wordt gezegd (p. 15):

„De Kerk (met hoofdletter, H. A. M.) is nu eenmaal geen vereniging en moet zich ook niet tot vereniging laten degradeeren. Van „aansluiting” bij dien Raad moest eigenlijk geen sprake zijn. Of verenigingen „aangesloten” zijn of niet, doet voor de Ned. Herv. Kerk (hoofdletter, H. A. M.) niet ter zake; zij laat haar getuigenis hooren aan het gansche volk (spatiëring van mij, H. A. M.), ook aan allen, die niet rechtstreeks tot haar leden behooren (als boven). Ziet zij haar taak zoo breed als wij meenen, dat zij is, dan zal zij getuigen voor het geheele volk, dat zelfs ten aanhooren van leden van andere kerken (kleine letter, H. A. M.)”.

Zie, wanneer wij dit lezen, dan vragen wij ons wel af, wat hier met Kerk is bedoeld. De woorden „overeenkomstig haar opdracht” klinken ons bekend in de ooren en schijnen ook geheel te passen bij het boven gegeven citaat.

H. A. MULDER.

BOEKBESPREKING

J. Gresham Machen, D.D., Litt. D.,
The Christian View of Man. — W. B.
Eerdmans Publishing Co., Grand Rapids,
Mich., U.S.A. 1947.

Schrijver van dit boek is de door velen terecht bevreemde knappe theoloog van de Theologische Faculteit te Philadelphia, die den naam voert van Westminster Theological Seminary. Hij was één der leiders der figuren van deze faculteit, die in een moeilijken en kritischen tijd haar is voorgestaan in betooning van trouw aan de gereformeerde belijdenis, toen deze door anderen in zijn naaste omgeving werd losgelaten. Hij doceerde de Nieuwtestamentische vakken, en werd door een snelle ziekte, die hem midden in zijn werk en ook wel ten gevolge daarvan overviel, aan den kring waarin hij arbeidde ontnomen. Zijn portret heb ik nog pas zien hangen in het gebouw dezer Theologische Faculteit.

Om dit voor wie Engelsch kan lezen zeer gemakkelijk te volgen boek te typeeren, merken we op, dat het een reeks korte opstellen bevat over allerlei onderwerpen (Gods bestaan, Zijn besluiten, de menscheijke wijsheid, de praedestinatatie, schepping, voorzienigheid, wonderen, beeld Gods, verbond, val, zonde, wet, gevolgen van den val, oorspronkelijke zonde, genade), en dat deze opstellen in omvang en karakter en methode van behandeling bepaald zijn door het feit, dat ze destijds hebben gediend als radio-uitzendingen. Radio-uitzendingen worden zelfs in Nederland al lichter van gewicht en steeds gemakkelijker in betoogtrant. In Amerika wordt de radio al lang „gevrijwaard” tegen „zwarte” betoogen. We hebben dus hier zeer populaire uiteenzettingen, maar die dan ook bewust pogen den lezer (hoorder) te „benaderen” door een bepaalden, soms ietwat „galanten” aanpak van het probleem. De auteur was een geleerde van naam, die wel degelijk diepgaande betoogen leveren kon en geleverd heeft. Maar in deze radio-toespraken blijft hij uiterst eenvoudig, wat natuurlijk niet beteekent: oppervlakkig. De professoren J. Murray en P. Woolley leidden het boek in bij de lezers. Schrijver zelf verklaart, zich te hebben aangesloten bij C. Hodge, A. A. Hodge, B. B. Warfield, G. Vos, en ook C. W. Hodge.

Nu, dat is overal te merken. We zijn niet in alles met hem het eens, b.v. als hij spreekt over het beeld Gods en den „ziel-mensch” (den „natuurlijken” van 1 Cor. 2). Maar ook daar is het verschil hoogstens niet meer dan terminologisch.

Wie eenvoudige lectuur lezen wil met een in Amerika meer en meer verdwijnenden gereformeerden inhoud en goeden, sprekenden „aanpak”, die kan van Machen ook nu nog genieten.

K. S.

J. Gresham Machen, The Christian
Faith in the Modern World. — W. B.
Eerdmans Publishing Co., Grand Rapids,
Mich., U.S.A., 1947.

Ook dit boek geeft, maar dan in nadere bewerking, den inhoud van radio-toespraken voor een amerikaansch publiek, evenals het andere van denzelfden auteur, dat we aankondigden. De in onze voorgaande recensie aan dit feit vastgeknoopte opmerkingen behouden ook hier haar kracht. In dit geschrift komen ter sprake: de plaats van het christelijk geloof in onzen tijd, Gods kenbaarheid, Zijn openbaring, de Bijbel als Gods Woord, verbale inspiratie, apologie van

den bijbe
Schepper
Christus'
tuurlijke
aangaand

Ook d
engelsche
den goede
kan men
die slecht
reiken zij
misversta
heeft en
misversta
hier is
Machen
der wet
een onju
de natu
dat op n
hij direct
sprekers
de Schri

Toen w
derom sr
zagen we
bouwen
neming,
geveer o
een 52
Calvijns
ten en b
kelijk m
begonnen
mentarer
krijgt d
schijning

Men m
die voor
voor de
in Engell
boeken)
tief van
van gane

Dat he
vertaling
onmogelij
brengt h
hier en

Maar
geleerd
verzwak
is, dat
de latijn
de mens
niet te
moete
ken.

De v
wie geem
Calvin w
hebben
meldt als
talen. Al
rande b
men nu
gens.

Ik gel
beantwo
vertaling
Maar die
op aan t
verkrijgt

Anders
Ook h
b.v. de
—9 met
gin een
voordele
ingewikk
lijke sla

(hoe sch
landsche
wat „los
weergave
nauwkeur
Maar ov
en laat
goed lez
werker,
het werk
veel wam
die notes
dien.

Kortor
reuzenwe